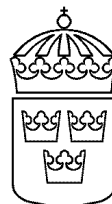

Näringsutskottets yttrande 1995/96:NU4y

EU:s regeringskonferens 1996

1995/96
NU4y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett bl.a. näringsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1995/96:30 om EU:s regeringskonferens 1996 jämte motioner i berörda delar.

Näringsutskottet

Bakgrund

Enligt vad som stadgas i Maastrichtfördraget skall en regeringskonferens inom EU sammankallas under år 1996 för att undersöka vilka bestämmelser i fördraget som skall revideras utifrån fördragets målsättningar. Konferensen kommer att inledas i slutet av mars 1996 i Turin och väntas pågå i minst ett år. För att förbereda arbetet har en reflektionsgrupp arbetat sedan juni 1995. Svensk representant i gruppen har varit statssekreteraren i Utrikesdepartementet Gunnar Lund.

EU-nämnden har fortlöpande hållits informerad om arbetet i reflektionsgruppen. Vidare har regeringen låtit tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag dels att genomföra utredningar, dels att anordna aktiviteter för att stimulera den offentliga debatten kring de frågor som väntas komma upp i regeringskonferensen. Ordförande i kommittén – den s.k. EU 96-kommittén (UD 1995:02) – är riksdagsledamoten Björn von Sydow (s).

På förslag av konstitutionsutskottet (bet. 1994/95:KU43) uttalade riksdagen våren 1995 att regeringen under hösten 1995 till riksdagen borde överlämna en skrivelse med en redovisning för uppläggningsen av förberedelsearbetet inför regeringskonferensen samt för vissa mer principiella ställningstaganden från regeringens sida i de sakfrågor som konferensen kommer att behandla.

I den nu aktuella skrivelsen lämnar regeringen en sådan redovisning. Förutom en beskrivning av förberedelsearbetet inför konferensen innehåller skrivelsen en redogörelse för regeringens syn på övergripande svenska målsättningar för regeringskonferensen. Dessa utvecklas närmare i särskilda kapitel om demokrati, öppenhet och insyn; jämställdhet; EU:s utvidgning; tillväxt, sysselsättning, inre marknaden, miljöfrågor m.m.; den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken; samarbete i rättsliga och inrikes frågor; institutionella

frågor. Med anledning av skrivelsen har det väckts 13 motioner. De ämnen som tas upp i skrivelsen och i motionerna ligger huvudsakligen utanför näringsutskottets beredningsområde. I det följande behandlas de frågor som hör till utskottets sakområde.

Tillväxt och den inre marknaden

I skrivelsen konstateras att den *inre marknaden* är i det närmaste fullbordad när det gäller den fria rörligheten för varor, kapital och tjänster och att detta innefattar huvuddelen av den lagstiftning som avser den inre marknaden. Det är nu enligt regeringen väsentligt att det säkerställs en effektiv tillämpning av denna lagstiftning och att en fortsatt regelförenkling främjas. Brister i genomförandet gör att det skapas ojämlika konkurrensförutsättningar mellan företagen i de skilda medlemsländerna, påpekas det. Sverige bör därför vid regeringskonferensen stödja förslag som har till syfte att säkerställa en effektiv tillämpning av den inre marknadens lagstiftning, anser regeringen.

Liknande synpunkter redovisas – utan särskilda yrkanden i saken – i motionerna 1995/96:U23 (m) och 1995/96:U19 (fp). Även om fullföljandet av den inre marknadens intentioner primärt inte är en fråga för regeringskonferensen bör det påtalas att gemensamma åtaganden måste genomföras, anför det i den förstnämnda motionen. EU:s trovärdighet undergrävs om medlemsstaterna inte uppfyller de förpliktelser som de faktiskt iklätt sig. För att snabbare kunna komma till rätta med medlemsländer som uppenbart brister i fullföljandet av sina skyldigheter bör kommissionen, menar motionärerna, ges möjligheter att agera mer kraftfullt genom att länderna kommer överens om att införa särskilda ytterligare sanktionsmöjligheter.

En av EU:s viktigaste framgångar är etablerandet av den inre marknaden, sägs det i motion 1995/96:U19 (fp). Denna marknad kräver dock en kontinuerlig omvårdnad; det gäller dels att motverka ideliga försök från företag och organisationer m.fl. men också från nationella regeringar att underminera den inre marknaden, dels att förverkliga principerna på några områden som alltjämt är undantagna. Att på ett effektivt sätt fullfölja arbetet med den inre marknaden är av avgörande betydelse för möjligheterna att få ned massarbetslösheten, anför det.

En motsatt inställning till den inre marknaden kommer till uttryck i motion 1995/96:U22 (v). Enligt motionärerna måste den inre marknaden reformeras i grunden, och de framställer ett flertal yrkanden med detta syfte. Till dessa hör ett förslag om att möjliggöra nationell kontroll över resurser som skog, malm, vattenkraft och jord. Sådana förvärvslagar borde kunna upprätthållas. Även viktiga kommunikationer såsom järnväg och telekommunikation bör omfattas av dessa lagar, anser motionärerna. De är positivt inställda till ökat samarbete mellan nationer men hävdar att detta samarbete måste bygga på en helt annan ekonomisk-politisk och social grundval än den som nu dominerar inom EU.

Den 1 januari 1992 upphävdes bestämmelserna om kontroll av utländska förvärv av svenska företag m.m. (prop. 1991/92:71, bet. NU15). Sådana

regler hade dessförinnan funnits i Sverige sedan år 1916. Förutom att upphävandet innebar en anpassning till EG:s regler om etableringsrätt och kapitalrörelser var ett viktigt motiv för reformen att stimulera utländska direktinvesteringar i Sverige.

Enligt *näringsutskottets* mening utgör den inre marknaden ett kärnområde i EU-samarbetet. Genom den inre marknaden har svenska företag och konsumenter fått tillgång till en hemmamarknad som omfattar ca 370 miljoner invånare. Denna marknad ger förutsättningar för ökad handel över gränserna och därmed också för en skärpt konkurrens mellan företagen. En väl fungerande inre marknad är av avgörande betydelse för Sveriges ekonomi och utveckling. Som framhålls i såväl skrivelsen som i motionerna 1995/96:U23 (m) och 1995/96:U19 (fp) är det väsentligt att en effektiv tillämpning av lagstiftningen beträffande den inre marknaden säkerställs. I annat fall uppstår konkurrenssnedvridningar mellan företag i olika länder.

Näringsutskottet ställer sig därför positivt till vad som sägs i skrivelsen om att Sverige i regeringskonferensen bör stödja förslag som har till syfte att uppnå denna effektiva tillämpning. I samband härmed kan det finnas anledning att pröva om det föreligger behov av att införa ytterligare sanktionsmöjligheter mot länder som uppenbart brister i fullföljandet av sina skyldigheter. Av det sagda följer att näringsutskottet avvisar förslaget i motion 1995/96:U22 (v) om införande av rätt till nationella förvärvskontroller.

Flera studier visar att de flesta arbetstillfällena genereras i de mindre företagen, framhålls det i motion 1995/96:U21 (kds). Det är därför av största vikt att det skapas ett gynnsamt klimat för *de små och medelstora företagen* i Europa, anför motionärerna. De menar att den handlingsplan med olika åtgärder för ökad sysselsättning som antogs vid Europeiska rådets möte i Essen i december 1994 – de s.k. Essen-punkterna – måste ges en fast institutionell ram. I motionen betonas dock att EU inte kan lösa ländernas inhemska finanspolitiska och näringspolitiska problem. Den huvudsakliga ansträngningen för att få fram fler utvecklingskraftiga företag vilar därmed, påpekas det, på vår vilja att lokalt förverkliga tillväxtfrämjande åtgärder.

Vid Europeiska rådets möte i Cannes i juni 1995 uppmanades kommissionen att utarbeta en rapport om den politik som förs på småföretagsområdet samt föreslå en strategi för en gemensam småföretagarpolitik. En sådan rapport framlades vid Europeiska rådets möte i Madrid i december 1995. I rapporten betonas särskilt nödvändigheten av att förenkla administrativa formaliteter, säkerställa en bättre tillgång till information, utbildning och forskning, eliminera hinder för de små och medelstora företagen på den inre marknaden, främja en internationalisering av dessa företag samt förbättra företagens finansiella miljö. Rådet uppmanade kommissionen att omsätta dessa mål i praktiken så snart som möjligt inom ramen för nästa integrerade program för de små och medelstora företagen.

Förslag till ett sådant nytt flerårigt program för de små och medelstora företagen (avseende åren 1997–2000) kommer att läggas fram under år 1996. Programmet kommer att omfatta en rad stödåtgärder för små och medelstora företag beträffande finansiering, information, gränsöverskridande samarbete,

förbättring av förvaltningen samt anpassning till strukturell omvandling.

1995/96:NU4y

Näringsutskottet delar de synpunkter som tas upp i motion 1995/96:U21 (kds) om de små och medelstora företagens betydelse för att en ökad tillväxt och en minskad arbetslöshet i Europa skall kunna uppnås. Det är väsentligt att näringspolitiken inriktas både på att ge befintliga småföretag goda möjligheter att växa och på att underlätta framväxten av nya småföretag. Självfallet påverkas de små och medelstora företagens förutsättningar också av åtgärder inom andra politikområden såsom arbetsmarknadspolitiken och skattepolitiken, vilka utskottet inte går närmare in på. Med hänvisning till det sagda finns det från näringsutskottets utgångspunkt inte skäl för riksdagen till något initiativ med anledning av det nu aktuella yrkandet i nyssnämnda motion.

I motion 1995/96:U29 (mp) anføres i ett avsnitt om miljön att regeringen inom EU bör driva krav på att *industri- och konkurrenspolitiken* skall förändras så att den främjar miljövänlig produktion. Miljöpartiet menar att uthållig utveckling bör bli det primära målet i unionsfördraget, sägs det i motionen.

Regeringen framhåller i skrivelsen att Maastrichtfördraget innebar en förstärkning av det europeiska miljösamarbetet. För att man bl.a. skall kunna kombinera tillväxt med miljöhänsyn bör ytterligare åtgärder vidtas i syfte att stärka såväl den gemensamma miljöpolitiken som förpliktelsen att väga in miljön vid beslut inom andra politikområden, anføres det. Sverige bör enligt regeringen vara drivande i EU:s miljöpolitik så att nya miljöregler sätts på en så hög skyddsnivå som möjligt. Vidare bör miljöreglerna huvudsakligen vara minimibestämmelser som ger länder möjlighet att gå före i miljöpolitiken.

Efter ändring enligt Maastrichtfördraget gäller nu som mål i Romfördraget (artikel 2) att Europeiska gemenskapen skall främja bl.a. en harmonisk och väl avvägd utveckling av den ekonomiska verksamheten samt en tillväxt som är bärkraftig och icke-inflatorisk och som är skonsam mot miljön.

Det framgår sålunda redan av Romfördraget att gemenskapen skall främja en väl avvägd utveckling av den ekonomiska verksamheten och en tillväxt som är skonsam mot miljön. Mot denna bakgrund och med åberopande av vad som sägs i skrivelsen om behovet av ytterligare åtgärder för att väga in miljön vid beslut inom andra politikområden avstyrker *näringsutskottet* motion 1995/96:U29 (mp) i här berörd del.

Energi

Energi finns inte med i Romfördraget som ett gemensamt politikområde. Samarbete inom energiområdet förekommer emellertid på flera områden, bl.a. beträffande forskning och energieffektivisering. Vid regeringskonferensen i Maastricht år 1992 föreslogs ett gemensamt energipolitiskt program för EU. Förslaget antogs dock inte, men det beslöts att frågan skulle behandlas vid 1996 års regeringskonferens. I en förklaring till Maastrichtfördraget sägs att frågan skall undersökas på grundval av en rapport som kommissionen skall lägga fram för rådet senast under år 1996.

I början av år 1995 presenterade kommissionen en s.k. grönbok om en ge-

mensam energipolitik, avsedd som ett underlag för en bred energipolitisk diskussion inom EU, och nyligen har en s.k. vitbok på området redovisats. I vitboken sammanfattas nuvarande trender i energiförsörjningen och prognoser för framtiden. Vidare behandlas ett antal aspekter på energiförsörjning och energipolitik såsom integration av marknaderna, problemen med ett ökat beroende av länder utanför EU vad gäller tillförseln av olja och gas samt behovet av forskning och utveckling. Inga konkreta förslag till gemensamma regler för energiområdet framläggs i vitboken.

Euratom är en av de tre ursprungliga europeiska gemenskaperna. Dess tidigaste uppgift var att skapa erforderliga förutsättningar för en snabb organisation och tillväxt av kärnenergiindustrierna och därigenom bidra till en höjning av levnadsstandarden i medlemsstaterna och till en utveckling av förbindelserna med övriga länder.

Sedan Euratomfördraget undertecknades har förhållandena emellertid ändrats, vilket har lett till att det i väsentlig omfattning är föråldrat. Delar av fördraget tillämpas därför inte enligt sin lydelse utan enligt en successivt utvecklad praxis. Vissa avsnitt behandlar dock frågor som fortfarande är aktuella. Exempel härpå är skapandet av en gemensam basnivå för strålskydd samt kontrollen för att garantera att kärnmaterial inte används för andra ändamål än dem för vilka de är avsedda (s.k. safeguards).

Efter anslutningen till EU gäller Euratomfördraget i Sverige i enlighet med lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Våren 1995 beslutade riksdagen (prop. 1994/95:118, bet. NU21) om vissa lagändringar som en följd av anslutningen till Euratom. I samband med medlemskapsförhandlingarna förklarade de avtalsslutande parterna gemensamt att det är varje medlemsstat som i överensstämmelse med sin specifika nationella politik avgör om den skall producera kärnenergi eller inte liksom om den politik som skall föras när det gäller slutstegen i kärnbränslecykeln.

I den nu aktuella regeringsskrivelsen framhålls att regeringen studerar frågan att stärka miljöns ställning i Euratomfördraget. Enligt uppgift prövas för närvarande inom Miljödepartementet tillämpningen av Euratomfördraget.

I motion 1995/96:U25 (c) föreslås en revidering av Euratomfördraget. Detta fördrag bör enligt motionärerna omvandlas till ett program för en gemensam satsning på minskat beroende av ändliga och fossila energikällor, utveckling av förnybara energikällor samt stöd till energieffektivisering och minskad energikonsumtion. Liknande synpunkter förs till torgs i motion vecklas. 1995/96:U22 (v). I motion 1995/96:U29 (mp) krävs att Euratom skall av

Sverige bör under regeringskonferensen verka för att det etableras ett nytt energifördrag inom EU, anför det i motion 1995/96:U21 (kds). Enligt motionärerna bör EU:s energipolitik främja energieffektivisering och förnybara energislag, skydda naturresurser samt målmedvetet minska dagens beroende av icke förnybara energislag.

Som framgår av den lämnade redovisningen kommer frågan om ett gemensamt energipolitiskt program för EU att behandlas under regeringskonfe-

rensen. Vidare gäller att tillämpningen av Euratomfördraget för närvarande
prövas inom Miljödepartementet. Med hänvisning till det sagda avstyrker
näringsutskottet de här berörda yrkandena i motionerna 1995/96:U25 (c),
1995/96:U22 (v), 1995/96:U29 (mp) och 1995/96:U21 (kds).

1995/96:NU4y

Stockholm den 13 februari 1996

1995/96:NU4y

På näringsutskottets vägnar

Birgitta Johansson

I beslutet har deltagit: Birgitta Johansson (s), Christer Eirefelt (fp), Karin Falkmer (m), Reynoldh Furustrand (s), Mats Lindberg (s), Mikael Odenberg (m), Sylvia Lindgren (s), Kjell Ericsson (c), Barbro Andersson (s), Chris Heister (m), Marie Granlund (s), Lennart Beijer (v), Dag Ericson (s), Ola Karlsson (m), Eva Goës (mp), Göran Hägglund (kds) och Frank Lassen (s).

Avvikande meningar

1. Inre marknaden

Lennart Beijer (v) och Eva Goës (mp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Tillväxt och den inre marknaden – som börjar med ”Enligt *näringsutskottets*” och slutar med ”nationella förvärvskontroller” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet instämmer i vad som sägs i motion 1995/96:U22 (v) om att EU:s inre marknad måste reformeras i grunden. Utskottet är positivt inställt till en friare och rättvisare handel mellan olika länder – men då också med länder utanför EU. Samtidigt menar utskottet att varje land behöver ha möjlighet till kontroll över sina naturresurser och sin infrastruktur för att kunna påverka utvecklingen. Enligt näringsutskottets uppfattning bör regeringen därför i regeringskonferensen verka för att det inom EU införs rätt till sådan nationell kontroll. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker det aktuella yrkandet i nyssnämnda motion. Liknande synpunkter har också redovisats i en motion (mp) med anledning av proposition 1995/96:108 om ändring i minerallagen.

2. De små och medelstora företagen

Christer Eirefelt (fp), Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m) och Göran Hägglund (kds) anser att den del av yttrandet – under rubriken Tillväxt och den inre marknaden – som börjar med ”Näringsutskottet delar” och slutar med ”nyssnämnda motion” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet instämmer i vad som sägs i motion 1995/96:U21 (kds) om de små och medelstora företagens betydelse för att en ökad tillväxt och en minskad arbetslöshet i Europa skall kunna uppnås. Dessa företag intar en nyckelroll när det gäller möjligheterna att åstadkomma den nödvändiga ökningen av sysselsättningen. Som tidigare nämnts antogs vid Europeiska

rådets möte i Essen i december 1994 en handlingsplan med olika åtgärder för att främja sysselsättningen. Essen-programmet anger fem huvudrekommendationer för medlemsländernas politik:

- ökad satsning på yrkesutbildning,
- främjande av åtgärder för en mer sysselsättningsintensiv tillväxt,
- minskning av de indirekta lönekostnaderna,
- tillskapande av en mer effektiv arbetsmarknadspolitik,
- förstärkning av insatserna för särskilt utsatta grupper.

Enligt näringsutskottets uppfattning bedriver inte regeringen en politik som på nationell nivå följer upp handlingsplanen. Regeringen bör lägga fram förslag i denna riktning och i den kommande regeringskonferensen verka för att sådana åtgärder ges en ökad prioritet inom ramen för EU-samarbetet. Med ett uttalande av riksdagen i enlighet härmed blir det aktuella yrkandet i motion 1995/96:U21 (kds) väsentligen tillgodosett.

3. Industri- och konkurrenspolitiken

Lennart Beijer (v) och Eva Goës (mp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Tillväxt och den inre marknaden – som börjar med ”Det framgår” och slutar med ”berörd del” bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion 1995/96:U29 (mp) anser näringsutskottet att regeringen inom EU bör verka för att industri- och konkurrenspolitiken förändras så att den främjar miljövänlig produktion. Uthållig utveckling bör bli det primära målet i unionsfördraget. Sverige bör uppfylla den förväntan som är ställd på oss att vi skall vara pådrivande i EU:s miljöarbete. Förutom miljövinster torde en sådan omläggning av näringspolitiken och konkurrenspolitiken också vara positiv för svenskt näringsliv. Näringsutskottet tillstyrker alltså motion 1995/96:U29 (mp) i denna del.

4. Energi

Kjell Ericsson (c), Lennart Beijer (v), Eva Goës (mp) och Göran Hägglund (kds) anser att den del av yttrandet – under rubriken Energi – som börjar med ”Som framgår” och slutar med ”och 1995/96:U21 (kds)” bort ha följande lydelse:

Som framhållits i det föregående är Euratomfördraget föråldrat i väsentlig omfattning. Enligt näringsutskottets mening bör regeringen i regeringskonferensen verka för att detta fördrag omvandlas. Politiken bör inriktas på utveckling av de icke förnybara energislagen, på skyddande av naturresurser, på främjande av förnybara energislag och på energieffektiviseringsåtgärder. Ett uttalande av riksdagen i enlighet med det nu sagda innebär att de här aktuella motionsyrkandena blir tillgodosedda.

Gotab, Stockholm 1996

1995/96:NU4y